

ПРОСОПОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ АНТОНА КУХТИ (1923–1994)

Дмитро Герцюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, UA–79005
dmytro.hertsyuk@lnu.edu.ua*

Висвітлено освітню, наукову, громадсько-просвітницьку діяльність відомого у другій половині ХХ ст. на Львівщині освітнього діяча, вченого-педагога Антона Кухти (1923–1994). Виокремлено етапи його професійного сходження: навчання у Самбірській учительській семінарії, на історичному факультеті Львівського університету, учительська та керівна діяльність у закладах середньої освіти та органах управління освітою Львівщини, викладацька праця у Львівському університеті.

Акцентовано увагу на багаторічній праці Антона Кухти на поприщі вчителя, заступника директора, директора низки закладів середньої освіти, завідувача районним відділом освіти на Львівщині, де яскраво розкрився його талант педагога-новатора, умілого керівника, лідера освітянського середовища. Розкрито грані його творчого пошуку на посадах директора науково-педагогічної бібліотеки м. Львова, керівника Львівського обласного інституту вдосконалення кваліфікації учителів.

Проаналізовано внесок А. Кухти у розвиток теорії і практики педагогічної науки, означено передусім його науковий інтерес до проблем навчання й виховання студентської молоді, що відзеркалювало загальну тенденцію посиленої уваги тогочасних науковців до питань педагогіки вищої школи, виокремлення її в окрему галузь педагогіки. Розглянуто актуалізовані ним проблеми морального виховання студентської молоді, необхідності дотримання й забезпечення принципу наступності у формуванні моральних рис і якостей молоді людини, увиразнено його погляди та ідеї щодо професійної підготовки майбутніх педагогічних кадрів, потребі проведення послідовної та цілеспрямованої роботи щодо пошуку та відбору талановитої молоді з відповідними потенційними задатками до оволодіння педагогічною професією.

Варті уваги й окремі наукові розвідки А. Кухти, приділені історичній ролі Львівського університету у розвитку освіти і науки, його славних вчених і випускників, які працювали у різних освітніх осередках Східної Європи у середині ХVІІІ – початку ХІХ ст. Він один із перших українських дослідників проаналізував розвиток та інституційне становлення психології та педагогіки у Львівському університеті з кінця ХІХ ст.

Доповнено просопографічний портрет А. Кухти аспектами його громадської і культурно-просвітницької праці серед освітян і студентської молоді.

Ключові слова: Антон Кухта, історико-педагогічні дослідження, регіональний вимір, освіта Львівщини, середня школа, Львівський університет, Педагогіка вищої школи, моральне виховання студентської молоді, професійна підготовка вчителя.

Постановка проблеми. Історико-педагогічні дослідження стали невід’ємною складовою сучасної педагогічної науки в Україні, які суттєво збагатили теорію і практику навчання, освіти, виховання, уможливили з нових методологічних позицій об’єктивно оцінити в ретроспективній площині чимало подій, фактів, явищ педагогічного процесу, озвучити імена багатьох незаслужено забутих педагогів, освітніх діячів, сподвижників української освіти і культури. Незаперечні висліди такої праці у всезагальному, національному масштабі, макрорівневому означенні. Водночас сьогодні очевидно є потреба подальшого, вже певною мірою апробованого за останні десятиліття, проведення широкого кола наукових студій на регіональному рівні, історико-педагогічний ландшафт якого наповнений багатьма вартісними для формування цілісної картини історії розвитку вітчизняної освіти процесами. Це стосується діяльності окремих освітніх інституцій, вияву громадських ініціатив, життя і праці окремих педагогів та освітніх діячів тощо.

У контексті методології історико-педагогічних досліджень регіональний вимір обґрунтовано у працях О. Сухо-млинської [15], Н. Дічек [5] та інших українських науковців. Власне з позицій педагогічної регіоналістики у статті *ставимо за мету* розкрити просопографічний портрет Антона Кухти (1923–1994) – одного із провідних діячів освітянського життя Львівщини у другій половині XIX ст., вченого-педагога, організатора педагогічної освіти і науки у Львівському університеті. Сьогодні, за винятком окремих дописів у енциклопедичних виданнях [2; 3], згадках у монографіях, присвячених історії педагогіки у Львівському університеті [4], немає дослідження життя і творчого доробку А. Кухти. Його освітянське і наукове подвижництво, громадянська позиція, поза сумнівом, варта уваги для ширшого вивчення й донесення до загалу сучасників.

Виклад основного матеріалу. Антон Михайлович Кухта народився 27 квітня 1923 р. у с. Волосткові Мостиського району в сім’ї селянина. У 1938 р. закінчив місцеву семирічну школу, однак через родинні матеріальні

труднощі, а згодом й потребу тривалого лікування, не мав змоги далі продовжити навчання. У 1942–1944 рр. під час німецької окупації навчався у Самбірській учительській семінарії [1, арк. 4]. Цілком очевидно, що вибір учительської професії припав Антонові Кухті до душі, тому, ще будучи семінаристом, своєю старанністю, працьовитістю, організаційним хистом він заклав основи свого подальшого успішного педагогічного сходження.

Підтвердженням цього є те, що відразу після закінчення навчального закладу його було призначено директором початкової школи у с. Долобів Самбірського району, де він пропрацював з вересня 1944 р. по вересень 1946 р. [1, арк. 8].

Повоснна доба потребувала ініціативних та відповідальних керівників і організаторів, які б за короткий час могли налагодити повноцінну роботу закладів освіти, особливо у сільській місцевості. Такий вибір і припав саме на Антона Кухту. Упродовж наступних 12 років його почергово переводили на керівні посади з однієї школи до іншої, з одного району Львівщини до іншого [1, арк. 9]. У трудовій біографії Антона Михайловича у цей період значиться дворічне директорування (вересень 1946 р. – серпень 1948 р.) у семирічній школі с. Вошанці Самбірського району. Наступний навчальний рік (з вересня 1948 р. по серпень 1949 р.) він провів на посаді директора семирічної школи у с. Коропуж Городоцького району, а з вересня 1949 р. по серпень 1950 р. виконував обов'язки завуча Підкамінської середньої школи (на той час Підкамінського району Львівської області). Після дворічної перерви (1950–1952), викликаній новим призначенням на посаду директора середньої школи с. Пеняки Бродівського району, у вересні 1952 р. А. Кухта знову повернувся до Підкаменя, де упродовж трьох років до вересня 1955 р. завідував відділом народної освіти цього, на той час, районного центру. Зазначимо, що у цьому році він успішно заочно закінчив історичний факультет Львівського педагогічного інституту й отримав диплом з відзнакою із присвоєнням кваліфікації вчителя історії середньої школи.

Ще два роки А. Кухті довелося пропрацювати на педагогічній ниві у Золочівському районі Львівської області. Спочатку (з вересня 1955 по серпень 1956 р.) у с. Сасів на посаді завуча середньої школи, а наступний навчальний рік провести на посаді директора середньої школи с. Білий Камінь [1, арк. 10].

У 1958 р. розпочинається новий етап його професійного життя, наповнений наполегливою, плідною організаційною, навчально-методичною, науковою діяльністю. Його величезний досвід практичної роботи, уміння реально бачити, аналізувати всі проблеми учительського та шкільного характеру вповні прислужилися на нових посадах.

3 жовтня 1958 р. Антон Кухта приступив до виконання обов'язків завідувача кабінетом педагогіки Львівського обласного інституту вдосконалення кваліфікації учителів [1, арк. 11].

Свого часу це був потужний навчально-методичний осередок, де надавалася всебічна допомога вчителям щодо впровадження в навчальний процес нових досягнень теорії і практики психолого-педагогічної науки, активно пропагувався кращий освітянський досвід, де на семінарах, відкритих заняттях відшліфовували свою майстерність молоді педагоги. А. Кухті вдалося налагодити конструктивну співпрацю із загальноосвітніми навчальними закладами, районними відділами освіти, заохотити до творчої праці багатьох кращих учителів і методистів. Цьому сприяв і той факт, що у 1960 р. він був затверджений науковим кореспондентом Українського науково-дослідного інституту психології, а 1963 р. – Українського науково-дослідного інституту педагогіки, що дало йому можливість бути в центрі тогочасного наукового життя, своєчасно доносити до освітянського загалу найновішу наукову інформацію і суттєво розширити освітні й наукові зв'язки регіону із провідними науковими інституціями України [1, арк. 12].

У 1960 р. відбулось перше високе професійне визнання. За значний особистий внесок у розвиток освіти, високий рівень організації навчально-методичного забезпечення навчальних закладів, перепідготовку та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів А. Кухта був нагороджений відомчою нагородою Міністерства народної освіти УРСР – нагрудним знаком “Відмінник народної освіти”.

У лютому 1965 р. А. Кухту призначають на посаду заступника директора Львівського обласного інституту вдосконалення кваліфікації учителів, де він отримав можливість на вищому управлінському рівні вирішувати актуальні питання шкільного та освітянського життя Львівщини. Проте через загострення хвороби очей був змушений у грудні 1967 р. скласти ці посадові обов'язки, які потребували великого психофізичного навантаження і перейти на іншу роботу [1, арк. 9].

У січні 1968 р. А. Кухта отримав нове призначення – посаду директора науково-педагогічної бібліотеки м. Львова [1, арк. 9]. Одна із найстаріших освітянських книгозбірень України, заснована ще у 1925 р. як Державна центральна педагогічна бібліотека Львівського шкільного округу у Львові (пол. *“Państwowa Centralna Biblioteka Pedagogiczna Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie”*), продовжувала у нових суспільних реаліях виконувати свої завдання. Під орудою нового керівника – досвідченого педагога, фахового методиста, управлінця у бібліотеці – активізувалася багатопланова робота щодо посилення її ролі як центру освітянського життя на обласному рівні: максимального задоволення читацьких інтересів, поповнення бібліотечних ресурсів новими надходженнями наукової та

художньої літератури, періодичними виданнями, проведення тематичних виставок, культурно-просвітницьких заходів, зустрічей з відомими педагогами, громадськими діячами, підготовка методичних матеріалів на допомогу шкільним бібліотекам тощо. Саме на цьому робочому місці Антону Михайловичу вдалося більше зосередитися на виконанні власного наукового дослідження і здійснити задум, який уже давно визрівав у площині його професійної діяльності.

У 1970 р. А. Кухта в Українському науково-дослідному інституті педагогіки успішно захистив кандидатську дисертацію на тему “Шляхи забезпечення наступності в організації навчальної роботи у школі” і здобув науковий ступінь кандидата педагогічних наук. Ця наукова праця стала підсумком його багаторічних творчих пошуків щодо реалізації в освітньому процесі загальноосвітньої школи засадничого дидактичного принципу наступності як неодмінної умови “забезпечення логічних взаємозв’язків, взаємообумовленості й оптимального співвідношення між окремими сторонами, частинами, етапами навчання і всередині них; здійснення опори на попередні знання учнів і забезпечення їх подальшого розвитку та підготовки до вимог змісту і форми навчання в майбутньому; дотримання посилюваних оптимальних вимог до учнів і поступально-висхідного характеру розгортання всього навчального процесу в його організації, змісті та методах роботи з метою забезпечення високої ефективності навчання” [6, с. 10].

Про актуальність цього наукового дослідження свідчить і той факт, що й сьогодні в інформаційно-пошукових системах, наукових працях сучасників можна побачити не одне посилання чи цитування на дослідження А. Кухти.

Захист дисертації, а згодом й отримання вченого звання доцента, його репутація як досвідченого педагога-практика, вмілого управлінця відкрило нові можливості у професійній діяльності. У 1970 р. на посаді старшого викладача кафедри педагогіки і психології він розпочав свою роботу у Львівському державному університеті імені Івана Франка, де яскраво розкрився його талант як непересічного викладача з високим рівнем педагогічної майстерності, авторитетного вченого-науковця, фахового методиста, доброго радника і наставника студентської молоді. У грудні 1972 р. А. Кухту було обрано на посаду доцента цієї загальноуніверситетської кафедри [1, арк. 18]. На багатьох факультетах Університету він читав нормативні педагогічні дисципліни, виконував керівництво педагогічними практиками студентів, тісно співпрацював із освітянами середніх шкіл міста Львова й області. У 1971–1976 рр. А. Кухта завідував курсами підвищення кваліфікації учителів, які діяли при Університеті, де пригодився його досвід багаторічної практичної діяльності вчителя, методиста, керівника [1, арк. 17].

Антон Кухта залишив по собі й вагомий внесок у розвиток педагогічної науки. Його науковий доробок становить понад 70 наукових праць – статей, розділів колективних монографій, рецензій тощо [2, с. 699]. Передусім відмітимо його науковий інтерес до проблем навчання і виховання студентської молоді, що віддзеркалювало загальну тенденцію посиленої уваги тогочасних науковців до питань педагогіки вищої школи, виокремлення її в окрему галузь педагогіки. У низці статей (“Про методи і прийоми морального виховання студентів у навчальному процесі”, “Про наступність у моральному вихованні студентів”, “Про розуміння студентами категорії громадського обов’язку”, “Про рівні сформованості у студентів почуття обов’язку” та ін.) виховання у вищому навчальному закладі педагог трактував як організований, керований ззовні вплив на особистість та її самовиховання в подальшій, самостійній трудовій діяльності.

*Колектив кафедри педагогіки і психології
Львівського державного університету імені Івана Франка (1982 рік).
У третьому ряді перший справа – А. Кухта*

Автор публікацій зазначав, що перед вищою школою стоїть завдання завершити основний процес усебічного й гармонійного розвитку особистості молоді людини, зокрема формування її моральних рис, і підготувати її до самокерування процесом подальшого розвитку та вдосконалення. З огляду на це, А. Кухта наголошував на необхідності дотримання й забезпечення

принципу наступності у моральному вихованні студентів. У цьому контексті моральне виховання студентів розглядав у єдності трьох етапів педагогічного процесу: минулого, теперішнього, майбутнього [9, с. 11]. Принцип наступності у моральному вихованні формулював як забезпечення взаємозв'язків у змісті й формах виховання, зв'язків з моральними поглядами і переконаннями студентів, виокремлення посильних вимог до моральної поведінки студентів [8, с. 10].

На його думку, вища школа має опиратися на досвід виховання, набутий середньою загальноосвітньою школою, і в нових умовах урахувати його, керуючись особливостями виховної роботи у навчальному процесі вищого навчального закладу. А. Кухта наголошував, що виховний вплив у вищій школі спрямований на підготовку не лише фахівця вищої кваліфікації, а й хорошого організатора виробництва, творчого працівника, який хоче та вміє працювати з людьми, організовувати, керувати й удосконалювати виробництво. Методи морального виховання студентів у навчальному процесі розглядав відповідно до озброєння їх знаннями про мораль і на цій основі утвердження переконань, вироблення у них умінь, звичок жити й діяти згідно з цими переконаннями [7, с. 27, 28].

А. М. Кухта ґрунтовно досліджував питання формування у студентів Львівського університету почуття громадського обов'язку, розглядав внутрішню готовність і бажання особистості виконувати його як одну з найнеобхідніших моральних рис людини. На підставі проведеного опитування студентів третіх курсів різних факультетів університету він визначив різні тлумачення і розуміння студентами поняття “громадський обов'язок”, виокремив головні аспекти змісту цього поняття, які потрібно розкривати у навчально-виховній роботі з метою формування у них високої свідомості та відповідальності [9, с. 42, 45].

А. М. Кухта дослідив рівні сформованості почуття обов'язку у студентів, виокремив головні напрями виховного процесу залежно від рівня сформованості цієї риси. Він наголосив на обов'язковому виконанні диференційованого та індивідуального підходів до студентів відповідно до рівня сформованості у них почуття обов'язку [10, с. 19, 22].

Окремі дослідження (“Актульні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах перебудови школи”, “Про професійну придатність студентів – майбутніх учителів” та ін.) А. М. Кухта присвятив питанням професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників. Сьогодні не втратили своєї актуальності й такі підходи та ідеї педагога, як необхідність проведення послідовної та цілеспрямованої роботи щодо пошуку та відбору талановитої молоді з відповідними потенційними задатками до оволодіння педагогічною професією, яку потрібно проводити ще на етапі шкільного навчання. Цього можна, на його думку, досягти шляхом виявлення в учнів педагогічних

нахилів через спостереження та аналіз їхнього спілкування з однокласниками та молодшими школярами, виконання ними окремих доручень і залучення до громадської роботи педагогічного спрямування (старости класів, помічники вчителів у навчанні відстаючих учнів, організатори певних заходів та ін.), організація педагогічних факультативів, піднесення ролі педагогічних рад шкіл у наданні об'єктивних характеристик-рекомендацій випускникам-кандидатам на обрання педагогічних спеціальностей [11, с. 5].

Надзвичайно важливо, на що наголошував А. Кухта, мотивацію учнів на формування і зміцнення любові до учительської праці необхідно надійно закріпити безпосередньо вже у вищому навчальному закладі через піднесення рівня викладання, передусім, предметів психолого-педагогічного циклу, ефективності педагогічних практик, активного залучення студентської молоді до науково-дослідної та організаційно-методичної роботи, доцільності постійного вивчення і наукового аналізу ступеня професійної придатності студентів педагогічних спеціальностей [11, с. 6, 7].

Варті уваги й окремі наукові розвідки А. Кухти, приділені історичній ролі Львівського університету у розвитку освіти і науки, його славних учених і випускників, які працювали у різних освітніх осередках Східної Європи у середині XVIII – початку XIX ст. Він один із перших вітчизняних дослідників проаналізував розвиток психології та педагогіки у Львівському університеті з кінця XIX ст., виокремив психолого-педагогічні курси, які викладали на філософському, теологічному, гуманітарному відділах відомі педагогічно-науковці – Є. Черкавський, Ю. Охорович, К. Твардовський, Б. Маньковський та ін. [14], розкрив етапи становлення та розвитку кафедри педагогіки та психології, яка остаточно набула педагогічного спрямування з кінця 60-х років XX ст., діяльність та науково-педагогічні дослідження учених кафедри – Г. Паперної, Ф. Науменка, В. Савинця, С. Сухорського, Г. Бикової, О. Неровні, Л. Баїка [12].

Попри насичену педагогічну і наукову зайнятість А. М. Кухта не полишав активної громадської і культурно-просвітницької роботи серед освітянського загалу, студентської молоді. В його послужному списку громадських доручень і обов'язків бачимо широкий діапазон: учений секретар навчально-методичної комісії Львівського університету, член Педагогічного товариства УРСР, голова ради з пропаганди педагогічних та психологічних знань обласної організації “Знання”, нештатний методист Центрального і Львівського обласного інститутів вдосконалення кваліфікації вчителів, голова опорного пункту видавництва “Радянська школа” у Львівській області та ін. Про всебічні грані його творчої особистості свідчить й те, що він багато років був членом хорової капели викладачів та співробітників Університету “Каменярь”, брав участь у телепередачах “Сім'я і діти” [1, арк. 114].

У 1988 р. його звільнено з посади у зв'язку із виходом на пенсію, але ще тривалий час він не поривав ділові зв'язки з університетською спільнотою.

Помер А. М. Кухта 17 липня 1994 р. Залишив у пам'яті освітян, колег-викладачів, науковців, багатьох поколінь випускників світлий образ людини-трудівника, новатора, справжнього педагога і наставника молоді, щирого українця-патріота.

---

1. Архів Львівського національного університету імені Івана Франка. Ф. Р-119. Оп. 3. Спр. 2352. Кухта Антон Михайлович. 148 арк.

2. Герцюк Д. Кухта Антон Михайлович. ENCYCLOPEDIA. Львівський національний університет імені Івана Франка : в 2-х т. Т. 1 : А–К. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. 699.

3. Герцюк Д. Педагогіки і психології кафедра. ENCYCLOPEDIA. Львівський національний університет ім. Івана Франка : в 2-х т. Т. 2 : Л–Я. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. С. 273.

4. Герцюк Д. Науково-педагогічна спадщина Федора Науменка : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 284 с.

5. Дічек Н. Сучасні тенденції розгортання історико-педагогічної (освітньої) регіоналістики в незалежній Україні. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739211/1/%D0%94%D1%96%D1%87%D0%B5%D0%BA%20%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%A3%D0%9C%D0%90%D0%9D%D0%AC.pdf> (дата звернення: 20.03.2024 р.).

6. Кухта А. Шляхи забезпечення наступності в організації навчальної роботи школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : зі спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки”. Київ, 1969. 28 с.

7. Кухта А. Про методи і прийоми морального виховання студентів у навчальному процесі / Питання педагогіки вищої школи. Вісник Львівського університету ім. І. Франка. Львів, 1976. С. 25–30.

8. Кухта А. Про наступність у моральному вихованні студентів / Моральне виховання студентів. Вісник Львівського університету ім. І. Франка. Серія : Педагогічна. Львів, 1978. Вип. 6. С. 9–14.

9. Кухта А. Про розуміння студентами категорії громадського обов'язку / Моральне виховання студентів. Вісник Львівського університету. Серія : Педагогічна. Львів, 1980. Вип. 7. С. 41–46.

10. Кухта А. Про рівні сформованості у студентів почуття обов'язку / Кафедра – важлива ланка у моральному вихованні студентів. Вісник Львівського університету. Серія : Педагогічна. Львів, 1985. Вип. 9. С. 19–23.

11. *Кухта А.* Актуальні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах перебудови школи / Підготовка студентів до виховної роботи з учнями в умовах перебудови школи. Вісник Львівського університету. Серія : Педагогічна. Львів, 1989. Вип. 11. С. 3–9.

12. *Кухта А.* Львівський університет – кузня педагогічних кадрів / Розвиток народної освіти в західних областях України за роки радянської влади : тези доп. міжвуз. наук.-практ. конф. Львів, 1990. С. 49–50.

13. *Кухта А.* Про професійну придатність студентів – майбутніх учителів / Концепція національної школи України і проблеми підготовки та підвищення кваліфікації вчительських кадрів : тези доп. міжвуз. наук.-практ. конф. Львів, 1991. С. 32–33.

14. *Кухта А.* З історії педагогіки України / Питання педагогіки середньої і вищої школи. Вісник Львівського університету. Серія : Педагогічна. Львів, 1996. Вип. 13. С. 3–8.

15. *Сухомлинська О.* Історико-педагогічний процес в Україні: регіональний вимір. Шлях освіти. 2007. № 2. С. 42–49.

References

1. Arkhiv Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka. F. R-119. Op. 3. Spr. 2352. Kukhta Anton Mykhailovych. 148 ark.

2. Hertsiuk, D. (2011). Kukhta Anton Mykhailovych. ENCYCLOPEDIA. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka : v 2-kh t. T. 1 : A–K. Lviv : LNU imeni Ivana Franka.

3. Hertsiuk, D. (2014). Pedahohiky i psykholohii kafedra. ENCYCLOPEDIA. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka : v 2-kh t. T. 2 : L–Ia. Lviv : LNU imeni Ivana Franka.

4. Hertsiuk, D. (2020). Naukovo-pedahohichna spadshchyna Fedora Naumenka : monohrafiia. Lviv : LNU imeni Ivana Franka.

5. Dichuk, N. Suchasni tendentsii rozghortannia istoryko-pedahohichnoi (osvitnoi) rehionalistyky v nezalezhnii Ukraini. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/739211/1/%D0%94%D1%96%D1%87%D0%B5%D0%BA%20%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%A3%D0%9C%D0%90%D0%9D%D0%AC.pdf> (data zvernennia: 20.03.2024 r.).

6. Kukhta, A. (1969). Shliakhy zabezpechennia nastupnosti v orhanizatsii navchalnoi roboty shkoly : avtoref. dys. na zdob. nauk. stupenia kand. ped. nauk : zi spets. 13.00.01 “Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky”. Kyiv.

7. Kukhta, A. (1976). Pro metody i pryiony moralnoho vykhovannia studentiv u navchalnomu protsesi / Pytannia pedahohiky vyshchoi shkoly. *Visnyk Lvivskoho universytetu im. I. Franka. Serii : Pedahohichna.* Lviv, 25–30.

8. Kukhta, A. (1978). Pro nastupnist u moralnomu vykhovanni studentiv / Moralne vykhovannia studentiv. *Visnyk Lvivskoho universytetu im. I. Franka. Serii : Pedagogichna*. Lviv, 6, 9–14.
9. Kukhta, A. (1980). Pro rozuminnia studentamy katehorii hromadskoho oboviazku. / Moralne vykhovannia studentiv. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii : Pedagogichna*. Lviv, 7, 41–46.
10. Kukhta, A. (1985). Pro rivni sformovanosti u studentiv pochuttia oboviazku / Kafedra – vazhlyva lanka u moralnomu vykhovanni studentiv. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii : Pedagogichna*. Lviv, 9, 19–23.
11. Kukhta, A. (1989). Aktualni problemy pidhotovky vchytelskykh kadriv v umovakh perebudovy shkoly / Pidhotovka studentiv do vykhovnoi roboty z uchniamy v umovakh perebudovy shkoly. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii : Pedagogichna*. Lviv, 11, 3–9.
12. Kukhta, A. (1990). Lvivskiy universytet – kuznia pedagogichnykh kadriv / Rozvytok narodnoi osvity v zakhidnykh oblastiakh Ukrainy za roky radianskoi vlady : tezy dop. mizhvuz. nauk.-prakt. konf. Lviv, 49–50.
13. Kukhta, A. (1991). Pro profesiinu prydatnist studentiv – maibutnykh uchyteliv / Kontseptsii natsionalnoi shkoly Ukrainy i problemy pidhotovky ta pidvyshchennia kvalifikatsii vchytelskykh kadriv : tezy dop. mizhvuz. nauk.-prakt. konf. Lviv, 32–33.
14. Kukhta, A. (1996). Z istorii pedagogiky Ukrainy / Pytannia pedagogiky serednoi i vyshchoi shkoly. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii : Pedagogichna*. Lviv, 13, 3–8.
15. Sukhomlynska, O. (2007). Istoryko-pedagogichniy protses v Ukraini: rehionalnyi vymir. *Shliakh osvity*, 2, 42–49.

Стаття: надійшла до редколегії 07.05.2024

доопрацьована 11.05.2024

прийнята до друку 18.05.2024

PROSOPOGRAPHIC PORTRAIT OF ANTON KUCHTA (1923–1994)

Dmytro Hertsyuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA–79005
dmytro.hertsyuk@lnu.edu.ua*

The article highlights the educational, scientific, public, and educational activities of Anton Kukhta (1923–1994), a well-known educator in the Lviv region in the second half of the twentieth century. It outlines the main stages of the educator's professional advancement, namely his studying at Sambir Teachers' Seminary and at the Faculty of

History of Lviv University, his teaching and management activities in secondary education institutions, educational authorities of Lviv region, and at Lviv University.

Anton Kukhta worked for many years as a teacher, a vice-principle, and a principal in several secondary schools. He was also elected a head of the local education department in Lviv region, where his talents as an innovative teacher, a skillful manager, and a leader of the educational environment were clearly revealed. His creative personality was manifested and developed while working in the positions of the director of Lviv Scientific and Pedagogical Library, and later as the head of Lviv Regional Institute for Advanced Teacher Training.

The author of the article examines A. Kukhta's contribution to the development of the theory and practice of pedagogical science, and emphasizes his scientific interest in the issues of students' teaching and training, which reflected the general trend and increasing attention of contemporary scholars to the issues of higher education pedagogy and its identification as a separate field of pedagogical science. A special attention is paid to Kukhta's research work in the field of moral education of student youth and the need for continuity in the formation of moral traits and qualities of a young person, his ideas on the professional training of future teaching staff with the emphasized need for consistent and purposeful search and selection of talented young people with the appropriate potential to master the teaching profession.

Noteworthy is A. Kukhta's research on the historical role of Lviv University in the development of education and science alongside its famous scientists and graduates who worked in various educational centers of Eastern Europe in the mid-eighteenth and early nineteenth centuries.

The prosopographical portrait of A. Kukhta is enriched by his social, cultural, and educational work among educators and students.

Keywords: Anton Kukhta, historical and pedagogical research, regional perspective, education of Lviv region, secondary school, Lviv University, Pedagogy of Higher Education, students' moral education, teacher training.